

УДК 517.5

В. В. Савчук (Ін-т математики НАН України, Київ)**С. О. Чайченко** (Донбаський педагогічний університет, Слов'янськ)**ДОПОВНЕННЯ ДО ТЕОРЕМИ Ф. ВІНЕРА
ПРО РЕШЕТО**

The theorem of F. Wiener about sieve states: the norm of the operator $\mathcal{W}_{r,s} : f(z) = \sum_{j=0}^{\infty} \hat{f}_j z^j \mapsto \sum_{j=0}^{\infty} \hat{f}_{j+s} z^j$ on the space of bounded holomorphic in the disk $\mathbb{D} = \{z : |z| < 1\}$ functions is 1 if $r < s$. We prove that restriction $r < s$ is a final condition in this theorem. We give an applications of the Wiener's theorem to the problems of the best approximations of functions in the Hardy space H_p .

Теорема Ф. Вінера про решето стверджує: норма оператора $\mathcal{W}_{r,s} : f(z) = \sum_{j=0}^{\infty} \hat{f}_j z^j \mapsto \sum_{j=0}^{\infty} \hat{f}_{j+s} z^j$ на просторі обмежених голоморфних в крузі $\mathbb{D} = \{z : |z| < 1\}$ функцій дорівнює одиниці, якщо $r < s$. Показано, що умова $r < s$ в цій теоремі є остаточною. Наведено застосування теорема Ф. Вінера до задач найкращого наближення функцій простору Гарді H_p .

1. Вступ. Нехай H_p – простір Гарді голоморфних в крузі $\mathbb{D} := \{z \in \mathbb{C} : |z| < 1\}$ функцій f з нормою

$$\|f\|_p := \begin{cases} \sup_{0 < \varrho < 1} \left(\int_0^{2\pi} |f(\varrho e^{it})|^p \frac{dt}{2\pi} \right)^{1/p}, & 1 \leq p < \infty, \\ \sup_{z \in \mathbb{D}} |f(z)|, & p = \infty, \end{cases}$$

і нехай UH_p – одинична куля в H_p .

Добре відомо, що функції з H_p мають майже в кожній точці кола $\mathbb{T} := \{z \in \mathbb{C} : |z| = 1\}$ недотичні граничні значення, які утворюють функцію з $L_p(\mathbb{T})$. Залишивши за граничними значеннями функції $f \in H_p$ те ж саме позначення f , в силу відомих теорем, будемо мати рівність $\|f\|_p = \|f\|_{L_p(\mathbb{T})}$, де $\|\cdot\|_{L_p(\mathbb{T})}$ – стандартна L_p -норма.

© В. В. Савчук, С. О. Чайченко, 2015

Нехай далі $\{\widehat{f}_j\}_{j=0}^{\infty}$ — послідовність коефіцієнтів Тейлора голоморфної в $\mathbb{D}$ функції f , тобто $\widehat{f}_j := f^{(j)}(0)/(j!)$.

Г. Бор [1] в своїх міркуваннях використав елегантний прийом, авторство якого приписав Ф. Вінеру (див. історичні коментарі в [2]): якщо f — функція з UH_{∞} , то функція

$$F(z) := \frac{1}{s} \sum_{k=0}^{s-1} f(e^{i2\pi k/s} z^{1/s}) = \sum_{j=0}^{\infty} \widehat{f}_{js} z^j, \quad s \in \mathbb{N},$$

також належить UH_{∞} .

Згодом О. Сас [3, s. 172] розвинув прийом Вінера, зауваживши, що для функції $f \in UH_{\infty}$ функція

$$\begin{aligned} \mathcal{W}_{r,s}(f)(z) &:= \frac{1}{sz^{r/s}} \sum_{k=0}^{s-1} e^{i2\pi k(s-r)/s} f(e^{i2\pi k/s} z^{1/s}) = \\ &= \sum_{j=0}^{\infty} \widehat{f}_{js+r} z^j, \quad r, s \in \mathbb{Z}_+, s \neq 0, \end{aligned} \quad (1)$$

за умови $r < s$ також належить UH_{∞} .

Зафіксуємо числа $r, s \in \mathbb{Z}, s \neq 0$, і розглянемо перетворення $\mathcal{W}_{r,s}(f)$ як лінійний оператор, визначений на множині всіх голоморфних в $\mathbb{D}$ функцій правилом

$$\mathcal{W}_{r,s}(f)(z) = \sum_{j=0}^{\infty} \widehat{f}_{js+r} z^j, \quad r, s \in \mathbb{Z}, s \neq 0,$$

де при $js + r < 0$ покладаємо $\widehat{f}_{js+r} = 0$.

Дію оператора $\mathcal{W}_{r,s}$ на голоморфну функцію, запозичуючи термінологію з аналітичної теорії чисел, природно назвати *просіюванням* коефіцієнтів її ряду Тейлора, а сам оператор — *решетом* порядку r з розміром вічка s .

Нормою оператора $\mathcal{W}_{r,s}$, як оператора, що діє з H_p в H_p , є число

$$\|\mathcal{W}_{r,s}\|_{H_p} := \sup\{\|\mathcal{W}_{r,s}(f)\|_p : f \in UH_p\}.$$

Неважко зрозуміти, що по суті Ф. Вінер і О. Сас довели таке твердження.

Теорема А. Для будь-яких $r, s \in \mathbb{Z}_+$ таких, що $s \geq r + 1$ справеджується рівність

$$\|\mathcal{W}_{r,s}\|_{H_\infty} = 1. \quad (2)$$

В даній роботі ми опишемо всі випадки співвідношень між числами r і s , за яких виконується рівність (2). А саме: ми покажемо, що умова $s \geq r + 1$ в теоремі А є не тільки достатньою, але й необхідною.

Слід зазначити, що перетворення типу оператора $\mathcal{W}_{r,s}$ (решето) було відоме ще задовго до роботи Г. Бора [1]. Вперше в явному вигляді воно з'явилося, мабуть, в 1837 році у роботі Г. Діріхле [4, s. 315–342] про розподіл простих чисел в арифметичній прогресії (див. сучасний виклад в [5, ch. 4]).

Стосовно ж голоморфних функцій теорема Вінера про норму $\|\mathcal{W}_{r,s}\|_{H_\infty}$ найчастіше використовується в задачах про оцінки коефіцієнтів Тейлора функцій з UH_∞ (див. бібліографію в [2]).

Ми помітили, що норми операторів $\mathcal{W}_{r,s}$ на просторах голоморфних функцій в крузі $\mathbb{D}$ за тих чи інших співвідношень між числами r і s збігаються з основними константами в багатьох екстремальних задачах теорії наближень. Відтак обчислення таких норм становить певний інтерес, зокрема, для теорії наближень.

У підтвердження сказаного наведемо зараз декілька прикладів у вигляді відомих тверджень, а в другій частині наведемо декілька нових застосувань теореми Ф. Вінера до задачі про найкращі наближення алгебраїчними многочленами в крузі $\mathbb{D}$.

Нехай $r \in \mathbb{N}$ і $S_r(f)(z) := \sum_{j=0}^r \hat{f}_j z^j$ — частинна сума ряду Тейлора функції f . Тоді

$$\mathcal{W}_{r,-1}(f)(z) = z^r S_r(f) \left(\frac{1}{z} \right)$$

і

$$\mathcal{W}_{r,1}(f)(z) = z^{-r}(f(z) - S_{r-1}(f)(z)).$$

Таким чином,

$$\|\mathcal{W}_{r,-1}\|_{H_p} = \sup\{\|S_r(f)\|_p : f \in UH_p\}$$

тобто $\|\mathcal{W}_{r,-1}\|_{H_p}$ — це відомі константи Лебега-Ландау, а $\|\mathcal{W}_{r,1}\|_{H_p}$ — це точні константи в нерівності Лебега:

$$\|f - S_{r-1}(f)\|_p \leq \|\mathcal{W}_{r,r+1}\|_{H_p} E_r(f)_p,$$

де $E_r(f)_p := \inf\{\|f - P\|_p : P \in \mathcal{P}_{r-1}\}$ — найкраще наближення функції $f \in H_p$ множиною $\mathcal{P}_{r-1}$ алгебраїчних многочленів степеня $\leq r-1$, $E_0(f)_p := \|f\|_p$.

Твердження 1 [6]. Нехай $r \in \mathbb{N}$. Тоді

$$\|\mathcal{W}_{r,-1}\|_{H_\infty} = 1 + \sum_{j=1}^r \left(\frac{(2j-1)!!}{(2j)!!} \right)^2.$$

При $r \rightarrow \infty$ справджуються асимптотичні рівності

$$\|\mathcal{W}_{r,-1}\|_{H_\infty} = \|\mathcal{W}_{r,1}\|_{H_\infty} + O(1) = \frac{1}{\pi} \ln r + O(1) \quad (r \rightarrow \infty).$$

З твердження 1, зокрема, випливає, що послідовності $\{\|\mathcal{W}_{r-1,-1}\|_{H_\infty}\}_{r=1}^\infty$ і $\{\|\mathcal{W}_{r,1}\|_{H_\infty}\}_{r=1}^\infty$ при $r \rightarrow \infty$ зростають з однаковою швидкістю. Однак певна комбінація операторів $\mathcal{W}_{r-1,-1}$ і $\mathcal{W}_{r,1}$ може мати норму 1, як це показує наступне твердження.

Нехай $\mathcal{W}_{r,s}^*$ — лінійний оператор, який діє за правилом $\mathcal{W}_{r,s}^*(f)(z) = \bar{z} \mathcal{W}_{r,s}(f)(\bar{z})$.

Твердження 2 [7, 8, с. 503]. Для кожного $r \in \mathbb{N}$

$$\|\mathcal{W}_{r-1,-1}^* + \mathcal{W}_{r,1}\|_{H_\infty} = 1.$$

З твердження 2 випливає такий важливий факт: для будь-яких $f \in UH_\infty$, $z \in \mathbb{D}$ і $r \in \mathbb{N}$

$$\left| f(z) - \sum_{j=0}^{r-1} (1 - |z|^{2(r-j)}) \widehat{f}_j z^j \right| =$$

$$= |z|^r |(\mathcal{W}_{r-1,-1}^* + \mathcal{W}_{r,1})(f)(z)| \leq |z|^r,$$

причому рівність досягається для функції $f(z) = z^r$.

Звідси у свою чергу випливає, що для всіх z таких, що $|z| = \rho$ при фіксованому $\rho \in [0, 1)$ і кожному $r \in \mathbb{N}$ справджуються рівності

$$\begin{aligned} & \inf \left\{ \sup \left\{ \left| f(z) - \sum_{j=0}^{r-1} \lambda_{j,r} \widehat{f}_j z^j \right| : f \in UH_\infty \right\} : \lambda_{j,r} \in \mathbb{C} \right\} = \\ & = \sup \left\{ \left| f(z) - \sum_{j=0}^{r-1} (1 - \rho^{2(r-j)}) \widehat{f}_j z^j \right| : f \in UH_\infty \right\} = \rho^r, \end{aligned}$$

тобто, нескінченна нижньотрикутна числова матриця $A^* = (1 - \rho^{2(r-j)})$, $r \in \mathbb{N}$, $j = 0, 1, \dots, r-1$ породжує найкращий лінійний метод рівномірного наближення класу UH_∞ на концентричних колах радіуса $\rho \in [0, 1)$.

2. Основний результат.

Теорема 1. *Нехай $r \in \mathbb{Z}_+$ і $s \in \mathbb{N}$. Тоді:*

- 1) для того, щоб $\|\mathcal{W}_{r,s}\|_{H_\infty} = 1$, необхідно і достатньо, щоб $s \geq r+1$;
- 2) якщо $s \geq r+1$, то $\|\mathcal{W}_{r,s}\|_{H_p} = 1$ для будь-яких $p \geq 1$.

Доведення. 1). Необхідність. Оскільки для будь-якого $z \in \mathbb{D}$

$$\begin{aligned} & \mathcal{W}_{r,s}(f)(z) = \\ & = \int_0^{2\pi} f(e^{it}) e^{-irt} (1 + e^{-its} z + e^{-it2s} z^2 + \dots) \frac{dt}{2\pi} = \\ & = \int_0^{2\pi} f(e^{it}) \frac{e^{-irt}}{1 - e^{-its} z} \frac{dt}{2\pi}, \end{aligned} \quad (3)$$

то

$$\begin{aligned} 1 = \|\mathcal{W}_{r,s}\|_{H_\infty} & \geq \sup\{|\mathcal{W}_{r,s}(f)(z)| : f \in UH_\infty\} = \\ & = M_{r,s}(|z|) \quad \forall z \in \mathbb{D}, \end{aligned}$$

де

$$M_{r,s}(\rho) := \sup \left\{ \left| \int_0^{2\pi} f(e^{it}) \frac{e^{-irt}}{1 - e^{-its} \rho} \frac{dt}{2\pi} \right| : f \in UH_\infty \right\}.$$

З другого боку, за теоремою двоїстості (див., наприклад, [9, с. 188])

$$M_{r,s}(\rho) = \min \left\{ \left\| \frac{1}{1 - e^{-its}\rho} + e^{irt} g(\rho, e^{it}) \right\|_{L_1} : g(\rho, \cdot) \in H_1^0 \right\},$$

де L_1 -норма береться по e^{it} , а мінімум досягається для деякої, але єдиної функції $e^{it} \mapsto g^*(\rho, e^{it})$, $t \in [0, 2\pi]$, з простору $H_1^0 := \{f \in H_1 : \widehat{f_0} = 0\}$.

Тому

$$1 = \int_0^{2\pi} \left(\frac{1}{1 - e^{-its}\rho} + e^{irt} g^*(\rho, \cdot) \right) \frac{dt}{2\pi} \leq M_{r,s}(\rho) \quad \forall \rho \in [0, 1).$$

Отже, $M_{r,s}(\rho) = 1$ для всіх $\rho \in [0, 1)$.

Звідси випливає, що для будь-якого $\rho \in [0, 1)$

$$\min \left\{ \left\| \frac{1}{1 - e^{-its}\rho} + g(\rho, e^{it}) \right\|_{L_1} : g(\rho, \cdot) \in H_1^0 \right\} = 1,$$

де мінімум досягається для єдиної функції $e^{it} \mapsto e^{irt} g^*(\rho, e^{it})$. Але остання рівність згідно з теоремою 2 в [10] тягне за собою той факт, що екстремальна функція, яка реалізує мінімум, має вигляд

$$e^{irt} g^*(\rho, e^{it}) = \frac{1}{1 - e^{its}\rho} - 1,$$

тобто

$$g^*(\rho, e^{it}) = \sum_{j=1}^{\infty} \rho^j e^{ij(s-r)t}. \quad (4)$$

Оскільки $g^*(\rho, \cdot) \in H_1^0$, тобто ряд Фур'є її граничних значень має додатний спектр, то в розкладі (4) необхідно має бути $s \geq r + 1$.

Достатність. Якщо $s \geq r + 1$, то функція $w \mapsto \sum_{j=1}^{\infty} \bar{z}^j w^{ij(s-r)}$ належить H_1^0 для будь-якого $z \in \mathbb{D}$. Тому рівність (3) для будь-якої функції $f \in UH_{\infty}$ і будь-якого $z \in \mathbb{D}$ можна переписати у вигляді

$$\mathcal{W}_{r,s}(f)(z) =$$

$$\begin{aligned}
&= \int_0^{2\pi} f(e^{it})e^{-irt} \left(1 + \sum_{j=1}^{\infty} z^j e^{-ijs} + \sum_{j=1}^{\infty} \bar{z}^j e^{ijs} \right) \frac{dt}{2\pi} = \\
&= \int_0^{2\pi} f(e^{it})e^{-irt} \left(\frac{1}{1 - ze^{-is}} + \frac{\bar{z}e^{is}}{1 - \bar{z}e^{is}} \right) \frac{dt}{2\pi} = \\
&= \int_0^{2\pi} f(e^{it})e^{-irt} \frac{1 - |z|^2}{|1 - ze^{-is}|^2} \frac{dt}{2\pi}.
\end{aligned}$$

Звідси випливає співвідношення

$$|\mathcal{W}_{r,s}(f)(z)| \leq \int_0^{2\pi} \frac{1 - |z|^2}{|1 - ze^{-is}|^2} \frac{dt}{2\pi} = 1 \quad \forall z \in \mathbb{D}. \quad (5)$$

2). Аналогічно, якщо $f \in H_p$, $p \geq 1$, то за нерівністю Гельдера

$$|\mathcal{W}_{r,s}(f)(z)|^p \leq \int_0^{2\pi} |f(e^{it})|^p \frac{1 - |z|^2}{|1 - ze^{-is}|^2} \frac{dt}{2\pi} \quad \forall z \in \mathbb{D},$$

звідки інтегруванням по концентричних колах радіуса $\rho = |z|$, $\rho \in [0, 1)$, одержуємо

$$\int_0^{2\pi} |\mathcal{W}_{r,s}(f)(\rho e^{ix})|^p \frac{dx}{2\pi} \leq 1 \quad \forall \rho \in [0, 1). \quad (6)$$

Легко бачити, що співвідношення (5) і (6) перетворюються в рівності для функції $f(z) = z^r$.

Отже, $\|\mathcal{W}_{r,s}\|_{H_p} = 1$ для всіх $p \in [1, \infty]$, що разом доводить достатність умов у пункті 1) і пункт 2).

Теорему доведено.

Зауваження 1. За рівністю Парсеваля $\|\mathcal{W}_{r,s}\|_2 = 1$ для будь-яких $r \in \mathbb{Z}_+$ і $s \in \mathbb{N}$.

Зауваження 2. При $r = 0$ твердження пункту 2) теореми 1 залишиться правильним при формальній заміні простору H_p на будь-який інший банахів простір X голоморфних в $\mathbb{D}$ функцій з нормою $\|f\|_X$, інваріантною відносно повороту аргументу, тобто такою, що $\|f(e^{i\alpha}\cdot)\|_X = \|f\|_X$ для будь-якого $\alpha \in \mathbb{R}$.

Справді, згідно з (1)

$$\|\mathcal{W}_{0,s}(f)\|_X \leq \frac{1}{s} \sum_{k=0}^{s-1} \left\| f(e^{i2\pi k/s}) \right\|_X = \|f\|_X,$$

а рівність у цих співвідношеннях досягається, зокрема, для функції $f(z) = z^s$.

2. Застосування до найкращих наближень.

Теорема 2. Нехай $f \in H_p$, $1 \leq p \leq \infty$. Тоді для будь-якого натурального n

$$E_n(f)_p \geq \sup \left\{ \|\mathcal{W}_{r,s}(f)\|_p : r \geq n, s \geq r + 1 \right\}. \quad (7)$$

При даному $n \in \mathbb{N}$ в (7) має місце рівність, якщо

$$z^{r^*} \mathcal{W}_{r^*,s^*}(f)(z^{s^*}) = f(z) - S_{n-1}(f)(z), \quad z \in \mathbb{D}, \quad (8)$$

де r^* , s^* — фіксовані, $r^* \geq n$, $s^* \geq r^* + 1$. При цьому супремум в правій частині досягається при $r = r^*$ і $s = s^*$, а

$$E_n(f)_p = \|f - S_n(f)\|_p.$$

Доведення. Візьмемо довільні r і s такі, що $r \geq n$ і $s \geq r + 1$. Тоді, враховуючи, що $\mathcal{W}_{r,s}(P) = 0$ для будь-якого $P \in \mathcal{P}_{n-1}$, згідно з теоремою 1 одержимо співвідношення

$$\|\mathcal{W}_{r,s}(f)\|_p = \|\mathcal{W}_{r,s}(f - P)\|_p \leq \|\mathcal{W}_{r,s}\|_{H_p} E_n(f)_p \leq E_n(f)_p. \quad (9)$$

Беручи супремум в лівій частині цього співвідношення, одержимо нерівність (7).

Якщо має місце (8), де $r^* \geq n$, $s^* \geq r^* + 1$, то згідно з (9) маємо:

$$\|f - S_{n-1}(f)\|_p = \|\mathcal{W}_{r^*,s^*}(f)\|_p \leq E_n(f)_p \leq \|f - S_{n-1}(f)\|_p,$$

що й доводить непокрашуваність оцінки (7).

Приклад 1. Нехай $h_r(z, N)$ — r -та гіперболічна функція порядку $N \in \mathbb{N}$, $r \in \mathbb{N}$, (див., наприклад, [12, р. 57]), тобто

$$h_r(z, N) = \sum_{j=0}^{\infty} \frac{z^{jN+r-1}}{(jN+r-1)!}.$$

Тоді, якщо $r \leq N$, то для всіх $p \in [1, \infty]$

$$E_n(h_r(\cdot, N))_p = \|h_r(\cdot, N)\|_p, \quad n = 0, 1, \dots, r-1.$$

Приклад 2. Нехай $f(z) = e^z$ і $1 \leq p \leq \infty$. Тоді для будь-якого $n \in \mathbb{Z}_+$

$$\|h_{n+1}(\cdot, n+1)\|_p \leq E_n(f)_p \leq \|h_{n+1}(\cdot, 1)\|_p.$$

Зокрема,

$$E_n(f)_2 = \|h_{n+1}(\cdot, 1)\|_2$$

і

$$\begin{aligned} \frac{1}{n!} + \frac{1}{(2n+1)!} + \frac{1}{(3n+2)!} + \dots &\leq E_n(f)_\infty \leq \\ &\leq \frac{1}{n!} + \frac{1}{(n+1)!} + \frac{1}{(n+2)!} + \dots \end{aligned}$$

В наступному твердженні йдеться про те, що многочлен найкращого наближення інваріантного елемента оператора $\mathcal{W}_{r,s}$, тобто такої функції, що $\mathcal{W}_{r,s}(f) = f$ також є інваріантним елементом.

Теорема 3. Нехай $f \in H_p$, $1 < p \leq \infty$, і $f(z) = \sum_{j=0}^{\infty} a_j z^{j s+r}$, $r \in \mathbb{Z}_+$, $s \in \mathbb{N}$. Якщо $s \geq r+1$, то послідовність $\{P_n^*\}_{n=0}^{\infty}$ многочленів найкращого наближення функції f в просторі H_p має вигляд

$$P_n^*(z) = \begin{cases} 0, & n = 0, 1, \dots, r-1, \quad r \in \mathbb{N}, \\ \sum_{j=0}^{[(n-r)/s]} c_j z^{j s+r}, & n \geq r, \quad r \in \mathbb{Z}_+, \end{cases}$$

де $[\cdot]$ означає цілу частину числа.

Зазначимо, що доведення того факту, що $P_n^*(z) = c_0 = \text{const}$ при $r=0$ і $n=0, 1, \dots, s-1$ належить М. З. Двейріну [11].

Доведення. Оскільки $f = \mathcal{W}_{r,s}(f)$, то згідно з теоремою 2 $E_n(f)_p = \|f\|_p$ при $n = 1, 2, \dots, r$, у випадку, коли $r \in \mathbb{N}$. Якщо ж $r \in \mathbb{Z}_+$ і $n \geq r+1$, то згідно з теоремою 1

$$E_n(f)_p \geq \|\mathcal{W}_{r,s}(f - P_{n-1}^*)\|_p = \|f - \mathcal{W}_{r,s}(P_{n-1}^*)\|_p.$$

З другого боку, в силу того, що $\mathcal{W}_{r,s}(P_{n-1}^*) \in \mathcal{P}_{n-1}$, маємо:

$$E_n(f)_p \leq \|f - \mathcal{W}_{r,s}(P_{n-1}^*)\|_p.$$

Отже, многочлен $\mathcal{W}_{r,s}(P_{n-1}^*)$ також є многочленом найкращого наближення функції f . Але оскільки многочлен найкращого наближення в H_p при $1 < p \leq \infty$ є єдиним, то $P_n^* = \mathcal{W}_{r,s}(P_n^*)$.

Наведемо ще одне цікаве застосування теореми 2 в задачі про побудову многочленів найкращого наближення голоморфної функції, яка має лакунарний ряд Тейлора.

Наступне твердження належить С. Я. Альперу [13]. Тут ми пропонуємо елементарне доведення.

Теорема 4 [13]. *Нехай $f(z) = \sum_{\nu=1}^{\infty} a_{\nu} z^{n_{\nu}}$, де $a_{\nu} \in \mathbb{C} \setminus \{0\}$, а n_{ν} — натуральні числа, такі, що для кожного $\nu \in \mathbb{N}$ всі члени числової послідовності $\{n_{\nu+\mu} - n_{\nu+\mu-1}\}_{\mu=1}^{\infty}$ мають спільний дільник $d_{\nu} \geq n_{\nu} + 1$. Тоді якщо $f \in H_1$, то при кожному $p \geq 1$ многочлен $S_n(f)$ степеня n , $n_{k-1} \leq n < n_k$, є многочленом найкращого наближення функції f в метриці H_p , тобто*

$$\|f - S_n(f)\|_p = E_{n+1}(f)_p, \quad \forall n \in [n_{k-1}, n_k), \quad k \in \mathbb{N}, \quad n_0 = 1. \quad (10)$$

Доведення. Нехай $n_{\nu+\mu} - n_{\nu+\mu-1} = c_{\nu,\mu} d_{\nu}$, де $(c_{\nu,\mu}), \nu, \mu \in \mathbb{N}$ — нескінченна прямокутна матриця натуральних чисел. Тоді

$$n_{\nu+\mu} = n_{\nu} + d_{\nu} \sum_{j=1}^{\mu} c_{\nu,j}, \quad \nu, \mu \in \mathbb{N}. \quad (11)$$

Далі, зафіксувавши довільне число $k \in \mathbb{N}$, при кожному $n \in [n_{k-1}, n_k)$ з урахуванням (11) переконуємося в виконанні умови (8) при $r^* = n_k$ і $s^* = d_k$:

$$\begin{aligned} & z^{n_k} \mathcal{W}_{n_k, d_k}(f)(z^{d_k}) = \\ & = a_k z^{n_k} + a_{k+1} z^{c_{k,1} d_k + n_k} + a_{k+2} z^{(c_{k,1} + c_{k,2}) d_k + n_k} + \dots = \\ & = \sum_{\nu=k}^{\infty} a_{\nu} z^{n_{\nu}} = f(z) - S_n(f)(z), \quad z \in \mathbb{D}. \end{aligned}$$

З огляду на те, що $d_k \geq n_k + 1$, $k \in \mathbb{N}$, а функція f внаслідок умов теореми належить всім просторам H_p , $p \geq 1$, (див., наприклад, [14, с. 690]), за теоремою 2 одержуємо рівності (10).

1. Bohr H. A theorem concerning power series // Proc. London Math. Soc. — 1914. — (2) 13. — P. 1–5.
2. Boas H. P., Khavinson D. Vita: Frederich Wilhelm Wiener // The Mathematical Intelligencer — 2000. — 22, № 2. — P. 73–75.
3. Szász O. Ungleichungen für die Koeffizienten einer Potenzreihe // Math. Z. — 1918. — 1. — P. 163–183.
4. Landau E., Gaier D. Darstellung und Begründung einiger neuerer Ergebnisse der Funktionentheorie. — Berlin — New-York : Springer-Verlag, 1986. — 201 p.
5. Dirichlet P. G. L. Beweis des Satzes, dass jede unbegrenzte arithmetische Progression, deren erstes Glied und Differenz ganze Zahlen ohne gemeinschaftlichen Factor sind, unendlich viele Primzahlen enthält // Werke, Band 1. — Berlin: Reimer, 1889. — 664 s.
6. Montgomery H. L., Vaughan R. C. Multiplicative Number Theory I. Classical Theory. — New York: Cambridge University Press, 2006. — 552 p.
7. Голузин Г. М. Некоторые оценки для ограниченных функций // Мат. сб. — 1950. — 26, № 1. — С. 7–18.
8. Голузин Г. М. Геометрическая теория функций комплексного переменного. — М.: Наука, 1966. — 623 с.
9. Гарнетт Дж. Ограниченные аналитические функции. — М.: Мир, 1984. — 469 с.
10. Савчук В. В. Найкращі наближення голоморфними функціями. Застосування до найкращих многочленних наближень класів голоморфних функцій // Укр. мат. журн. — 2007. — 59, № 8. — С. 1047–1067.
11. Двейрин М. З. Неравенство Адамара и наилучшее приближение функций, аналитических в единичном круге // Укр. мат. вісник — 2006. — 3, № 3. — С. 315–330.
12. Gorenflo R., Kilbas A. A., Mainardi F., Rogosin S. V. Mittag-Leffler Functions, Related Topics and Applications. — Berlin — Heidelberg : Springer-Verlag, 2014. — 443 p.
13. Альпер С. Я. О наилучшем приближении функций, представимых лакунарными рядами Фурье и Тейлора // Изв. АН СССР. Сер. мат. — 1963. — 27, 4. — С. 747–760.
14. Бари Н. К. Тригонометрические ряды. — М.: Физматгиз, 1961. — 936 с.